

Tóraavatás a Dohány körzetben

Ritka és csodás ünnep résztvevői lehettek március 15-én délelőtt a megjelentek a Wesselényi utcai Talmud-Tórában. A kis helyiség dugig telt az izgatott hívőkkel a jeles nap alkalmából. Három hónapig tartó aprólékos, fáradtságos, ám örömteli munkának köszönhetően, a reggeli ima után két, kijavított Tórát avathatott közösségünk. No de beszéljen inkább Farnadi-Jerusalími Márk (Micha) a feladatokról, mert ő dolgozott oly sokat azért, hogy ünnepelhesünk.

– December 12-én indult a munka, két hétig fényképeztem le oszloponként a Dohány körzet két Tóráját – kezdte a négygyermekes fiatalember, Micha. – Ezután hazautaztam Izraelbe és következett a számítógépes ellenőrzés. A kicsiben viszonylag sok elírást, hibát találtam, míg a nagyobbban kevesebb

javítanivaló volt. Micha, aki korábban 2,5 évig élt Magyarországon, immár öt éve foglalkozik Tórák felújításával, javításával, míg otthon, „főállásban” a Jad Vasemben dolgozik, s a II. világháborús okmányok adatait rögzíti. Micha amúgy korábban már több fővárosi és vidéki zsinagóga megfakult, vagy éppen hibás tekercseit javította, hozta rendbe.

– Február 27-én jöttem vissza egy kollegámmal és most, az átadás reggelén fejeztem be, amit vállaltam - folytatta. – Egy hibát szándékosan hagytunk, hogy azt a közösség tagjai előtt javítsam. Végül rákerült a tekercsekre az a matrica, amely bizonyítja, hogy mától fogva kóser, és már nincs semmilyen megkötés a használata kapcsán.

Zoltai Gusztáv és Micha beszélget a Tóra avatása után

Jahrzeit-fal a zsinagógában

Szinte nincs hét anélkül, hogy ne történe valami új a körzetben, s egyre több program várja a híveket. Rövidesen egy újabb nagyszerű eseménynek lehetünk részesei.

Számunkra kiemelt jelentőségű, hogy elhunyt hozzátartozóinkra emlékezünk. Nem véletlen, hogy egy ima alkalmával többször mondunk Káddis-t, s eközben is újra, meg újra eltávozott szeretteinkre gondolunk. A körzet vezetése még egy lehetőséget biztosít a hittestvéreknek, hogy emlékezzenek azokra, akik már nem lehetnek köztünk. A Dohány utcai zsinagóga előcsarnokában fekete gránitból Jahrzeit-fal készül.

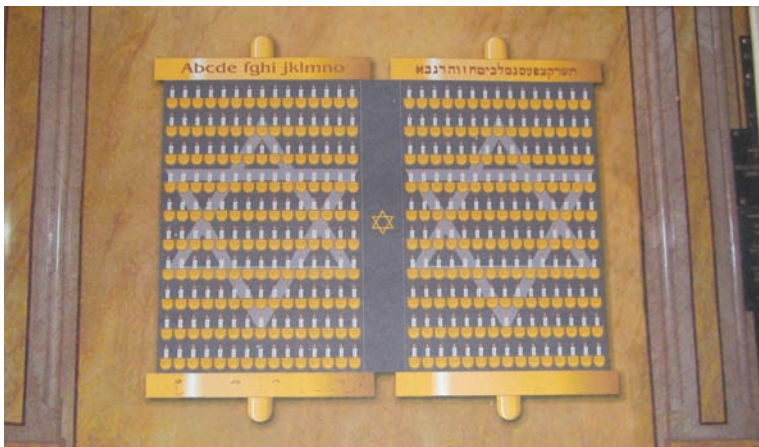
– A falat várhatóan május végén

adjuk át – kezdte Nádel Tamás, körzetünk alelnöke. – Aki addig jelentkezik, természetesen jó eséllyel már a tábla kihelyezésekor viszontláthatja szerettei nevét a táblán.

A megadott – halálozási – évfordulón, illetve nagyünnepeinken automatikusan felgyullad majd a névhez tartozó kis gyertya, amely a Jahrzeit-nap végéig ég. Reméljük, hogy ötletünk sokak tetszését elnyeri, s ezzel is méltó módon tiszteleghetünk az elhunytakra.

Az emlékgyertya bekerülési költsége 30 ezer forint nevenként.

Jelentkezni Fülöp Ildinél lehet a templomkörzetben már ismert telefonszámon: (06 1) 413-1515.

Közös Zájin Ádár-i vacsora

Körzetünk idén is megtartotta szokásos Zájin Ádár-i halvacsoráját. Folytatódott a hagyomány: tavaly a Bethlen téri közösséget láttuk vendégül, most a Páva utcában imádkozó testvéreinket és a Hallássérült Zsidók Egyesületének tagjait hívtuk meg, így majd százan gyűltünk össze a Síp utcai Díszteremben. Az eseményen megjelent Feldmájer Péter a Mazsihisz elnöke, miként a két körzet elnöke, Zoltai Gusztáv és Gádor György, s több előjáró is. A szellemi táplálékot Deutsch László főrabbi úrtól, majd Tota Péter Joel-től a Páva utcai körzet rabbijától, végül, de nem utolsó sorban Dr.Frölich Róbert főrabbinktól kaptuk meg. Még az ünnepség kezdetén emlékeztünk Majse

Rabbénu mellett azokra is, akik az elmúlt évben távoztak közülünk. Esténket keretbe foglalta az étkezés előtt elmondott Mincha és a Kél Mólé Ráchámim, míg a végén a Mááriv, amelyet hat minjenre való férfi együtt mondott el. A körzetünkben megszokott, jó hangulatú vacsora közben sokáig beszélgettek, anekdotáztak, tréfáloztak ismerősök, s az eddig egymást nem ismerők is.

G.P.

Fotó: Gáti Péter

Sharon Asher, a Blogger Séf ajánlata

Hagyományos ízek modern köntösben... (6. oldal)

Közismert zsidó sportolók

Székely Éva, Adler Zsigmond, Gedó György... (7. oldal)

Tóraavatás a Dohány körzetben (8. oldal)

Meghívó

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját a Dohány utcai körzet **Széder**-estjére, **április 18-án (hétfőn) 19 órai kezdettel.**

Hosszú szünet után ezúttal végre már a felújított és megszépült **Goldmark-teremben** találkozhatunk **(1072. Bp. Wesselényi u. 7.)**

A vacsorára csirkehús-, illetve marhahús menüt rendelhetnek.

Előbbi 4000, utóbbi 4500 forint. Jelentkezés április 11-ig, Fülöp Ildinél a **(06-1) 413-1515**-ös telefonszámon.

Részvételére feltétlenül számítunk!

Választottunk

Március 6-án sikeresen lezajlott körzeti választás, melyen majd százan vettek részt. A Dohány utcai körzet újonnan megválasztott (rég) elnöke, Zoltai Gusztáv, míg az alelnök Nádel Tamás maradt. Rajtuk kívül előjárók lettek: Ács Tamás, Botfalvai Gábor, Cseresnye Béla, Fekete Imre, Freimann Péter, Hajdú Péter, Heisler András, Kunos Péter, Peccol Sándor és dr. Zallel János. Megbízatusuk négy évre szól.

A szerkesztőség nevében sikeres és eredményes munkát kívánunk mindannyiuk számára.

Törvények és szokások a vidámság ünnepén

Dr. Frölich Róbert rovata

„Újra itt van”, de nem csak a nagy csapat, hanem az esztendő legvidámabb ünnepe, Purim is. Történetéről a Bibliában található Eszter Könyve (Megilász Eszter, Megilla) számol be. Mivel Eszter Könyvét mindenki ismeri, vagy ha nem, elolvashatja, így e helyütt pusztán néhány adalékot fűzünk Purimhoz. Achasvéros és kora a Biblia alapján beazonosíthatatlan. Vannak vélemények, amelyek szerint Achasvéros I. Xerxes perzsa uralkodóval azonos, aki i.e. 486-465 között uralkodott. Hérodotosz görög történetíró szerint azonban Xerxes feleségét nem Vástinak (aki a Midrás szerint Nevuchádnecár unokája volt) és nem is Eszternek hívták, hanem Amestris-nek. (E névben azért felfedezhető az Eszter név gyökere.) Ráadásul, szintén Hérodotosz szerint a perzsa uralkodó csak a hét perzsa főnemesi családból választhatott magának feleséget.

A Megilla írója láthatóan jól ismerte a perzsa udvari szokásokat, és ez is azt mutatja, hogy a történet rendelkezik valóságtartalommal. Elképzelhető, hogy a történet szerzője nem volt zsidó, de nagy tisztelettel beszél Izrael népéről. Lysimachos fordította a Megillát görögre. E fordításban található hat olyan vers, amely nem szerepel az eredeti szövegben. E versek mégsem csak a fordító képzeletének szülöttei, hiszen a Dura Europos-i zsinagóga mozaikjain szere-

pelnek olyan jelenetek, melyek e hat verset idézik. Valószínűleg egy legendáról van szó, melyet Lysimachos beleszólt a fordításba.

Noha ez a nap nem ünnep, legalábbis a szó haláchikus értelmében, mégis vannak csak erre a napra vonatkozó törvények.

1. A Purim előtti napon, napkeltétől napnyugtáig böjtölni kell.
2. Eszter Könyvét fel kell olvasni és meg kell hallgatni Purim estéjén és reggelén.
3. Ajándékot, „sláchmóneszt” kell küldeni egymásnak.
4. Adományokat kell adni a szegényeknek.
5. Lakomát kell tartani.
6. Addig kell inni, amíg össze nem tévesztik Hámánt Mordechájjal. (Mielőtt azonban valaki túl lelkesen koncentrálna erre a törvényre, ezt nem kell olyan szigorúan betartani, mint a többit!)

Akadnak érdekes purimi szokások, amelyek talán nem annyira közsismertek, mint Purim törvényei. Lásunk néhányat ezek közül is:

- Néhány helyen főtt babot és borsot esznek, így emlékezve Dánielre, aki, akárcsak Eszter, egy nem zsidó uralkodó házában élt, és nem szegte meg a kósersági előírásokat, így főtt növényeket fogyasztott.
- Akad, ahol purimi rabbit választanak, akinek a legfőbb feladata, hogy – természetesen a jó erkölcs keretein belül – profanizálja a szent szövegeket.

- Máshol egy - külön Purimra szerkesztett, és egyébként nem létező – talmudi traktátust, a Purim traktátusát tanulmányozzák. E könyv fő gondolatmenete a víz helyetti borfogyasztás előnyeit taglalja.
- Szokás továbbá mákkal, dióval, vagy lekvárral töltött süteményt, hámántáskát fogyasztani. Noha ez

speciálisan purimi sütemény, semmi köze sincs Hámánhoz. Neve egy elhallás eredménye. E süteményt német nyelvterületen Mohn-taschen-nek, mákos táskának hívták. A zsidó fül azonban úgy érezte, hogy a Mohn, mák szó összecseng Hómon, Hámán névével, így lett ez hámántáska.

- Ha már Hámánról esett szó, érdemes megjegyezni, a Korán szerint Hámán a Fáraó egyik legbefolyásosabb tanácsosa volt, aki tornyot építtetett urának, hogy azon keresztül elérje I.tent. Más helyen a Korán együtt említi Hámánt Korách-hal, aki tudvalevőleg Mózes ellensége volt.
- Askenáz szokás a píremspíl, vagyis a purimi színielőadás. A szokást először a XVI. században, egy lengyel zsidó tevékenysége kapcsán említetik meg, de széles körű elterjedése csak a XVII. század végére nyúlik vissza. Nem csupán a bibliai történet elevenedett meg, de akár profán és humoros történeteket is színre vittek.

Budapest az európai zsidóság vezetői

Április első három napjában Budapest tartja következő közgyűlését az Európai Zsidó Kongresszus. Mose Kantor elnök javaslatára, Zoltai Gusztáv, a Végrehajtó Bizottság tagja, illetve Feldmájér Péter, a Mazihiisz elnöke hívta meg a Kongresszus tagjait. A vendégek április elsején, pénteken a Dohány utcai zsinagógában vesznek részt az i.tentiszteleten, melyen Zoltai Gusztáv a körzet elnöke, illetve Dr. Frölich Róbert főrabbi üdvözlí őket. Majd közösen költik el a péntek esti ünnepi vacsorát a Carmel étteremben, az eseményre a magyarországi zsidóság vezetői is hivatalosak.

I M A R E N D

Hétköznapi: 7.³⁰-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 17.⁰⁰ óra, helyszín a Talmud-Tórában (Bp. VII. Wesselényi u. 7).

(a felújítási munkák miatt bejárás a zsinagóga mögötti emlékparkon keresztül)

Az esti ima előtt fél órával sakkal, kártyával, kávéval és teával várjuk híveinket!

Péntek esti ima: 17.⁰⁰-kor a Hősök-templomban.

Szombat reggeli ima a Hősök-templomban: Sachrisz: 9.³⁰

Tóraolvasás: 10.⁰⁰ Muzsáf ima: kb. 10.⁴⁵

Szombati Salesüdesz, a szombat kimenetele előtt 1 órával a Talmud-Tórában.

Figyelem: Április 1-től, a nyári időszámításnak megfelelően esti imáink, változatlan helyszíneken, de 18 órakor kezdődnek.

www.dohany-zsinagoga.hu

Sírni csak a győztesnek szabad

Székely Andor vas- és műszaki nagykereskedő és jómódú felvidéki felesége második gyermeként született 1927. április 3-án Székely Éva. A család rendszeresen járt szombatonként zsinagógába és természetesen otthon is megtartotta az ünnepeket.

A későbbi Pillangókisasszony két évet (1939-41) úszott a Fradiban, már 13 évesen tagja volt a folyamúszó bajnokságot nyerő ifjúsági váltónak, egy évvel később pedig már sorra javította a felnőtt magyar csúcsoakat mellúszásban. /Még nem volt külön szám a pillangóúszás, s hősnőnk pillangózta végig a világon első nőként a 200 méteres távot./ 1941-ben a Margitszigeten egy verseny közben lerángatták a rajtkőről, mert egy kormányrendelet szerint, nem volt helye a „megtisztított” honi sportban. Végül ezen a viadalon indulhatott, és csúcsokat javíthatott, ám több versenyen már nem állhatott rajthoz. Édesanyja vigasztalta: „Évikém, meglátod, leszél te majd olimpiai bajnok!”

Aztán negyvenketten (!) szorongtak Szent István téri lakásuk két szobájában. A háború végét csak tizenketten érték meg közülük. A többieket a nyilasok elhurcolták, és a Dunába lőtték. Egy-szer Székely Évát is vinni akarta a keretlegény, már megfogta, amikor édesapja rákiáltott: „Ő Székely Éva, a legnagyobb magyar úszó. Egy-szer büszke lesz, ha meghagyja az életét.” Ez hatott és elengedte. Évekkel később találkozott újra a bajnoknő és az őt életben hagyó. A férfi már ávós őrnagyként adott át díjat egy hazai verseny megnyerése után.

1948 elején súlyos betegséget szenvedett, hat hétig az ágyat nyomta. Talán emiatt sem érte el azt a londoni olimpián, amit tervezett, s „csak” negyedik helyen zárt, az örök honi vetélytárs,

Novák Éva mögött. Aztán 1952-ben eljött az olyannyira várt pillanat: Helsinkiben az utolsó hosszig vezető Novákot megelőzve valóra váltotta gyerekkori álmát: olimpiai bajnok lett. S boldogan ölelhette át „Mestit”, Sárosi Imrét, akinek kedvenc tanítványa volt. Majd feleségül ment Gyarmati Dezsőhöz, s 1954 májusában megszületett Andrea lánya. Két év múlva pedig már esélyesként várta a melbournei olimpiát, akkor már igazi mellúszóként. A forradalom hírére haza akart térni a külföldi edzőtáborból lányához és szüleihez, de nem engedték. A gondolatai itthon jártak, így nem tudta megvédeni címét és ezüstérmet szerzett. A fenti sikerek mellett nyolcszor nyert főiskolai világbajnokságot és tízszer tartotta a világcsúcsot. 1960-ban abbahagyta az úszást, s bár okleveles gyógyszerész is volt, visszatért a medencéhez. Edzőként saját lányát is tréni-

A 101. olimpiai aranyérmes és mestere

Bár Gedő György 1949. április 23-án, Újpesten született, nyolc évvel később Békéscsabán kezdte el az ökölvívást. Kis kitérővel, tíz évvel később igazolt a Vasasba, s ott érte el igazi nagy sikereit. A következő évtől (1968) tizenkét évig szerepelt a magyar válogatottban. Újabb egy esztendő elteltével Bukarestben Európa-bajnok lett, majd 1971-ben Madridban megvédte címét. Négy olimpián (1968, ’72, ’76, ’80) vett részt, s a mai napig büszke arra, hogy ebben még Papp Lászlót is megelőzte. Ráadásul úgy, hogy 1976-tól, már vezetőedzőként dolgozott klubjában, aztán bajnoki címének köszönhetően részt vehetett a ’80-as moszkvai olimpián is.

Az első, a mexikói játékok még a tanulásról szólt. Az 1972. évi olim-

piára viszont (v)érmes reményekkel utazott és győztesen térhetett haza, miután begyűjtötte a 101. magyar olimpiai bajnoki elsőséget. Visszavonulása után üzletvezetőként dolgozott a Belvárosi Vendéglátó Vállalatnál, aztán a Népstadion és Intézményei Vállalat rendésze lett, s mindemellett sokáig edzősködött, majd tanácsaival segített a szövetségben. 1998-ban rossz anyagi helyzete miatt kivonult a Hősök terére cipőt pucolni, többen próbáltak segíteni neki. A Magyar Ökölvívó-Szakszövetség (MÖSZ) a Magyar Ökölvívásért Érdemremmel tüntette ki 60. születésnapja alkalmából (2009).

Maradjunk a ring közelében, 110 éve, április 17-én született Gedő és

gezte, közösen nyertek Európa-bajnokságot, ám a vágyott olimpia bajnoki cím elmaradt. Andrea 1972-ben, Münchenben egy ezüst-, és egy bronzérmet szerzett. 1976-ban bekerült a Hall of Fame-be a vizes sportok Halhatatlanjai közé, 2004 óta a Nemzet Sportolója, míg 2006-ban Nemzetközi Fairt Play díjat kapott. 2007-ben sportolói és edzői életpályája elismeréseként a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével tüntették ki. 1981-ben írta első könyvét, „Sírni csak a győztesnek szabad” címmel, melyet öt év múlva a „Jöttem, láttam... Vesztettem?” követett, majd 1989-ben a harmadik: „Megúsztam”. Volt férje, a vízilabdázó Gyarmati Dezső szintén olimpiai bajnok, miként egykori veje, a kajakos Heszl Mihály. Imádott unokája, Heszl Máté (Móci) junior világ-, és Európa-bajnoki címet nyert vízilabdában.

a háromszoros olimpiai bajnok Papp László volt, akinek felkészülését 1953-tól 1962-ig irányította. A sportvezetéssel többször is konfliktusba került, ezért nem kapott kiutazási engedélyt, sem az 1964-es tokiói, sem az 1968-es mexikóvárosi olimpiára. Gedő müncheni győzelme után vonult nyugdíjba. A Vasas 1984-től az Adler Zsigmond-emlékversennyel tiszteleg előtte.

Purimi vigasságok, móka, kacagás

A legvidámabb ünnep – olvashatjuk a Purim-ról. S ezt mi sem bizonyítja jobban, hogy ezúttal kivételesen még „javasolt” is a mértéktelen ivás, amíg az illető nem tud különbséget tenni Mordecháj és Hámán között. Nem véletlen a fenti engedmény, ugyanis ebben a történetben semmi és senki nem az, aminek/akinek látszik. Állítólag 1400 hölgy közül választotta ki magának Achaszvéros király, mint legszebbet, Esztert, aki egyes források szerint az esküvő idején már betöltötte 75. évét is. Hámán ki akarta irtani a teljes zsidóságot, végül ő maga és tíz gyermeke pusztult el. Az ünnep a nem egyértelmű I-teni segítségről szól, s talán e titok miatt, Eszter

könyvében egyszer sem szerepel I-ten neve. A zsinagógában nem illik hangoskodni, a Megilla olvasása mégis kivétel, amikor elhangzik Hámán neve, minden alkalommal zajt csapunk. Kereplővel, vagy egyszerűen csak lábdobogással. A sok kettőség, a rejtett csodák felfedezése miatt Purimkor jelmezt és álarcot öltünk. Ez ügyben nem segíthetünk, ám igyekszünk másként gondoskodni a jókedvről. Az előző lapon Rejtő Jenő klasszikus soraiból szemezgettünk, míg e duplaoldalon viccekkel és „Az Ojság” című, az 1920-as években oly népszerű zsidó lap „apróhirdetéseivel” igyekszünk kellemes perceket szerezni Önöknek.

Ünnepeljünk

Valamennyi zsidó ünnep rövid összefoglalója:

- Meg akartak minket ölni.
- Nem sikerült.
- És most együnk.

Zsidó és a hal

A zsidó bemegy egy étterembe:

- Kérek egy adagot abból a halból!
- De uram, az sonka!
- Kérdeztem én, hogy hívják azt a halat?

FRISS,

ALIG HASZNÁLT EPEKÖVEMET,
BÁRMILY RÉGI,
EGYÉB KÖRE CSERÉLNÉM.

Világtalan
emberek
napilapja a
Világ!

Purimi segítség

Kohn Purim napján sürgős ügyben tanácsot szeretne kérni a rabbítól, ezért felhívja telefonon. A rabbi személyes találkozót javasol a lakásán.

– Rendben, de hogy jutok el a lakásodhoz – kérdi Kohn.
A rabbi válaszol: Dohány utca 12. Mikor itt vagy, a jobb könyököddel beütöd az 52-es kódot, a liftben a bal könyököddel megnyomod az 5-ös gombot, a folyosón balra, majd a csengőmet megnyomod egyszer a jobb könyököddel és már itt is vagy!
– Értem, de miért kell a könyökömmel nyomni a gombokat?
– Ejnye Kohn, Purimkor sürgős tanácsot szeretnél, csak nem jössz üres kézzel!

Ünnepi jókívánság

A szegény zsidó elment Purim napján a gazdaghoz és alamizsnát kért. Azzal érvelt, ilyenkor kötelező a jótékonykodás. A gazdag azonban ráförmedt:

– Ki a házamból, koldusfajzat! Semmit nem kapsz...
– Miért is kerestelek meg - sóhajtott a szegény zsidó. – Purimkor sem adsz sláchmóneszt, így hát az jöjjön hozzád máskor, aki engem küldött!
– Hát ki küldött téged – kérdezte kíváncsian a gazdag. – Hogy ki? Hát az éhség...

Ön zsidó?

A HAJA SZÁLA SEM GÖRBÜLHET MEG...
HA NULLÁS GÉPPEL LENYÍRATJA.

Kikeresztelkedés

után mezüzését

24 óra alatt átalakítom

hőmérővé.

Lakásra jövök arany-,
ezüstneműért, férfiruhá-
ért esetleg bundáért...

ha senki sincs otthon.

A bölcs rabbi

Egyszer a pápa elhatározta, kitiltja a zsidókat a Vatikánból. A zsidók felháborodtak, ezért a pápa beleegyezett, ha egy zsidó le tudja győzni teológiai vitában, maradhatnak. A zsidók egy bölcsességéről ismert rabbit választanak, hogy kiálljon a pápával a “pár-bajra”. A rabbi azt mondja, tegyük érdekesebbé a vitát és egyiküknek se legyen szabad beszélni. A pápa beleegyezett. A vita napján a pápa és a rabbi leültek egymással szemben, a hívek köréjük gyűltek. A pápa felemelte három ujját. A rabbi felmutatta egy ujját. A pápa egy kört rajzolt a levegőbe. A rabbi a földre mutatott. A pápa elővett egy ostyát és egy pohár bort. A rabbi elővett egy almát. A pápa ekkor felállt:

– Feladom - mondta. – Te túl bölcs vagy, rabbi. Maradhattok! Később megkérdezik a pápát a bíborosok:

– Mit beszélt a rabbival?
- Először felmutattam három ujjamat, hogy a Szentháromságra

emlékeztessen. Ő felmutatta egy ujját jelezve, hogy egy I-ten van mindkét vallásban. Ezután rajzoltam egy kört a levegőbe, mutatva, hogy I-ten mindenhol ott van körülöttünk. Erre a földre mutatott, jelezve, hogy I-ten itt is van, velünk. Ekkor elővettem egy ostyát és egy pohár bort, megmutatva, hogy I-ten feloldoz a bűneink alól. Ő elővett egy almát, hogy az eredendő bűnre emlékeztessen. Mindenre volt válasza. Mit tehettem volna?
Közben a zsidók is körbeveszik a rabbist:

– Mi történt, rabbi?
– Először azt mutatta, hogy három napunk van elhagyni a várost. Mutattam, hogy egy zsidó sem fog elmenni. Ezután körbe-mutatott, jelezve, hogy az egész várost megtisztítja a zsidóktól. A földre mutattam, jelezve, hogy mind itt maradunk.
– És utána?
A rabbi vállat vont: – Nem tudom. Elővette az ebédjét, mire én is.

Milliókat osztott szét egy izraeli diák

Negyvenezer sékelt (2,1 millió forintot) osztogatott szét társainak az iskolaudvaron Izraelben egy kisfiú, aki a pénzt édesapja matraca alatt találta. A Tel-Avivhoz közeli Ramle általános iskola egyik tanára értesítette a rendőrséget, hogy több gyereknél szokatlanul sok pénzt fedeztek fel. A gyerekek ujjongtak, az a tanuló viszont, aki a pénzt hozta, szemmel láthatóan össze volt zavarodva. Talán akkor derengett neki, hogy rosszat tett - mesélte az igazgatónő a Jediot Achronot című izraeli lapnak. A rendőrök szinte az összes pénzt sikerült visszakapták a gyerekektől. A bőkezű fiú édesapja a hír hallatán örömkönyvekben tört ki. A szatócsboltot vezető férfi elmondta, a pénz hosszú időn át, lassacskán gyűlt össze megtakarításaiból.

Úrileány elmenne
nevelőnőnek 30-32

éves fiúgyermek mellé.

KELLŐ HOZOMÁNNYAL,
FELESÉGÜL
VENNÉK
EGY-KÉT
ROTSCHILD
LÁNYT.

Fiatalnak mondott helyes,
sőt himlőhelyes leány
férjhez menne.

Elcserélném
szép, fiatal meny-
asszonyomat,
ugyancsak szép
és fiatal télika-
bátra.

Balett klezmerrel

Teherhordók kerestetnek

sürgősen, akik nagy anyagi

terhelmet leveszik

sürgősen a vállamról.

Az ajánlatokhoz pénzt is lehet küldeni,
referenciák megjelölésével a kiadóba.

Unicumnak ajánlkozik Zwackhoz
magántisztviselő,
aki meg tud élni a fizetéséből.

Úri hölgyek részére,
a téli hónapokban
meleg szívem kiadó.
Ár: megegyezés szerint.

HÁZASSÁG CÉLJÁBÓL CSI-
NOS, INTELLIGENS LI-
PÓTVÁROSI, ESETLEG
ERZSÉBETVÁROSI BÉRHÁZ
SÜRGŐS ISMERETSÉGÉT
KERESEM.

Fordítási munkákat vállalok!
Vagyonaiból bárkit 24 óra alatt
sikertel kifizerték.

Eddig csak arról szóltunk, hogy a Purim a bohémság, a derű ünnepe, de a két és félezer éves történet természetesen a művészeteknek is kiváló témát adott az idő során. Most egy speciális, ám számunkra kedves feldolgozást mutatunk be.

A klezmer és a balett közös „gyermeke”, a Purim, avagy a sorsvetés, melynek zenéjét Jávorai Ferenc szerezte, s együttese, a Budapest Klezmer Band, illetve a Győri Balett ad elő immár tizenkét éve. Eszter könyvének ezt a változatát először 1999. június 5-én, Győrben állították színpadra, majd egy héttel később Budapesten, a Thália Színházban. Azóta pedig már itthon majd 100, míg külföldön már jócskán több, mint 100 alkalommal ünnepelték az előadást és a két társulatot. A darabot láthatták már Amszterdamban, Brüsszelben, Helsinkiben és több finn városban, Londonban, Milánóban, Rómában, Németországban, Svédországban, vagy éppen New Yorkban, New Jerseyben, de 2005-ben Moszkvában is. E fellépés után hosszú cikkekben áradozott az egyik legnagyobb példányszámú orosz lap az Izvesztija és több más helyi újság is. Három éve Dunaszerdahelyen, a református templomban mutatták be a darabot, s talán a Zenei Napok legnagyobb tapsviharával jutalmazta a közönség. A Budapest Klezmer Band még a bemutató évében, 1999-ben CD-t készített a produkcióból, tíz évvel később, 2009-ben pedig a Magyar Televízióban nézhettünk egy igen különleges előadást. A helyszín, a felújított győri zsinagóga volt, míg a főszerepet egy fiú játszotta. Na igen, Purimkor semmi nem az, aminek látszik... ©

Zsidó ünnepi tánc és zene

Purim igen fontos örömnünnep számunkra. Ilyenkor sokan szerveznek dílarcosbált, boldogan mulatozunk, mókázunk. De a jókedv a megfelelő zenével és tánccal az igazi. Ezért most a tradicionális zsidó/izraeli zene, tánc egy részét mutatjuk be Önöknek.

Több mint 100 éve arra törekedtek a zenészek, hogy eredeti stilisztikai elemeket hozzanak létre, amelyek meghatározzák a kialakulóban lévő nemzeti szellemet és a muzsikát. A néptáncot a korai telepések vitték Izraelbe. Majd később a zsidó bevándorlók Európából, Ázsiából, a Közel-Keletről is ezt tették a saját zenei hagyányaikkal, így alakult ki az új izraeli népzene. Kezdetben, az 1920-as években, a zenei úttörők arra törekedtek, hogy létrehozzanak egy új zenei stílust, amely szorosabbra fűzze őket a héber gyökerekkel. Megjelent az arab zenei stílus is, és a hagyományos jemeni és keleti zsidó zene is. Az izraeli néptáncot általában mezítláb, laza ruhákban járták. A néptánc hatással volt a különböző etnikai népcsoportokra is. A jemeni - bibliai gyökerű - zsidó stílus különös hatással volt az izraeli zenére. Az 1900-as évek előtt volt egy jemeni zsidó közösség, amely előszeretettel énekelt jemeni népdalokat, és játszott jemeni nép zenét. Az 1920-as években ez az európai telepéseknek is megtetszett,

és átvették ezt a stílust. Sok korai cionista dal hasonlított a jemeni zsidó dalokhoz. Az 1930-as és 1940-es években Braha Zefira kutatni kezdett és rögzítette a jemeni zenéket, dalokat, majd énekelt is azokat eredeti kompozíciókban. A zene izraeli világsikerét Ofra Haza énekesnőnek köszönheti, aki csodásan adta elő e dalokat. Ofra Haza hagyományos jemeni családban nőtt fel, Tel-Aviv

külvárosában. A jemeni népzene és a popzenét ötvözte sikerrel. A karrierje egyfajta zenei kulturális nagykövetté emelte, mind Izraelben, mind nemzetközi szinten. Egyik legismertebb dala, a „Im Nin Alu” szintén jemeni eredetű. A középkori misztikus jemeni költő Salom Sha-

bazi költészete foglalkozik a vallási, és világi témákkal is, amelyeket a jemeni zenékben és szövegekben használtak fel előszeretettel. A Hava nagila közismert héber dal. A dalt Abraham Zevi Idelsohn folklorista, gyűjtő írta 1918-ban egy régi haszid dallamra. Az eredeti dallam szerzője ismeretlen. Azt valószínűsítik, egy XIX. századi kelet-európai klezmerből származik. Feltételezik azt is, hogy a dal az angol csapatok 1917-es jeruzsálemi bevonulásának örömeire született. A dalból 1918-ban három ismert kántor előadásában gramofonfelvétel született. A hava nagila mai napig népszerű és különösen ünnepeken játsszák, a dal címének jelentése: Örvendezzünk. A könnyűzene számtalan ismert előadója dolgozta fel, s ez továbbnövelte ismertségét és öröközölddé vált. Harry Belafonte 1959-ben a Carnegie Hallban mutatta be. Allan Sherman, ismert előadó pedig Harvey and Sheila címmel paródiát írt belőle.

S végül a szinte mindenki által ismert: hora. A bibliai időkben a zsidó nép tánccal fejezte ki örömét. Az évszázadok során a vallási, közösségi, családi ünnepek részévé vált a tánc és a zene. A néptáncot a korai telepések hozták magukkal Izraelbe. Ma az izraeli néptáncot világszerte sok helyen adják elő. Pl. Európában, Dél-Amerikában, az Egyesült Államok, Kanada, Ausztrália, sőt Japánban is. Emellett Izraelben minden

évben néptánc fesztiválokat rendeznek az ország egész területén. A nagyvárosokban egész nyáron szombat esténként parkokban, a nagyobb tereken rögtönzött csoportok alakulnak és kicsik, illetve nagyok, izraeli népzenere táncolnak. Az itteni horah, kicsit eltér néhány kelet-európai órától. Nagy szerepet játszott az izraeli néptánc kialakulásában ez a tánc. Szimbólummá vált a XIX. században Izraelben. A mezőgazdasági cionista mozgalom idejében a népdaloknak és a táncnak az is volt a feladata, hogy hitet adjon a népnek. A hora főként a kibucokban, és kis közösségekben volt népszerű. Ma-napság is szokás Izraelben, hogy rendezvényeken, bár mitzvah és esküvő alkalmával, az ünnepelteket székkal együtt felemelve a kör közepén órát táncolnak. A táncnál mindig kört alkotunk és kézen fogva, az előremutató lépésekkel mozgunk jobbra gyorsan és vidáman. Nagy csoportokban lehetővé válik több koncentrikus kör kialakítása.

Az izraeli stílus és hangzás mellett az izraeli zenészek hozzájárultak a klasszikus, jazz, pop/rock és egyéb zenei műfajok kialakulásához is. Az 1970-es évek óta virágzik a zenei sokszínűség, az izraeli rock, folk és jazz zenészek széles körben népszerűek lettek.

Sharon Asher
http://izrael-kulturaja.blogspot.com/

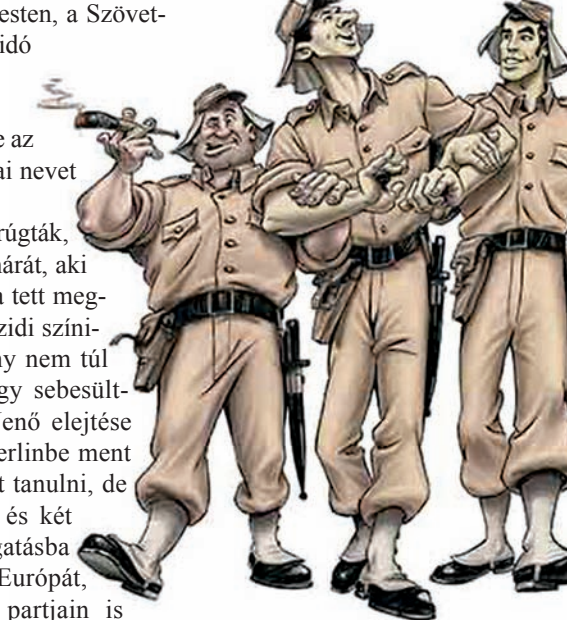

Percek peregnek, s bámulom a monitort, mit írjak Fülig Jimmy, Pizskos Fred, Gorcsev Iván és megannyi népszerű hős „apjának” születésnapja alkalmából. Rejtő Jenőre, vagy ahogy talán még inkább ismerjük, P. Howard-ra emlékezve ezt az újságot is megtölthetnénk. Minden kellesz helyett, népszerűségéről többet elárul, hogy olvasottsága Jókai Mórival vetekszik.

Rejtő, illetve a magyarosítás előtt még Reich Jenő, 1905. március 29-én született Budapesten, a Szövet-ség utcában, egy zsidó család harmadik gyermekeként. /Másik két testvére az Egri, illetve a Révai nevet választotta./ Gimnáziumából kirúgták, mert felpofozta tanárát, aki zsidó származására tett megjegyzést. Rákosi Szidi színi-tanodája, és néhány nem túl sikeres fellépés, így sebesült-hordóként Törzs Jenő elejtése után, 19 évesen Berlinbe ment színészmesterséget tanulni, de elfogyott a pénze és két évig tartó utazgatásba kezdett. Bejárta Európát, sőt Észak-Afrika partjain is megfordult, rengeteg munkát elvállalt, volt hajómunkás, heringhalász és mosogató is. Marseille-ben jelentkezett a Francia Idegenlégióba,

A légiós regények királya

ám szerencséjére az ezredorvos egészségügyi okokból leszerelte – a hírek szerint ebben sokat segített a vizsgálat előtt elfogyasztott fél szappan is. 1927-ben hazatért, mint lapszerkesztő kezdett munkához. Rejtő operettszövegeket és színpadi kábrákat írt, egyik legsikeresebb művét, az Aki mer, az nyer című színdarabot 1934-től több mint 150 alkalommal adták elő. De írt még verset, novellát, útirajzot, filmforgatókönyvet és újságcikkeket is. Eleinte Gibson Lavery álnéven írta regényeit, csak amikor jelentős sikereket ért el, vallotta be, ő a szerző.

A Nova kiadó hatására felvette a P. Howard nevet, mert az olvasók jobban vették az angol írók munkáit. Gyakran éjszakákat átdolgozott, rengeteg kávét ivott és altatót szedett. Ebből az időből maradt fent az a legenda, hogy írásaival fizetett a kávéházban. Papírra vetett néhány sort, melyet átadott a fizetőpincérnek, aki átment a szemben lévő kiadóhoz, s ott rendezték a számlát. /Ma már többen cáfolják ezt./ Kitört a háború, és a zsidótörvények miatt nem publikálhatott saját neve alatt, így más írók műveiben segédkezett. 1942. október 9-én az Egyedül vagyunk című nyilas lap cikket közölt Rejtőről, azt „fájlalva”, hogy a zsidó író nyugodtan dolgozhat és nem kapott munkaszolgálati behívót. Emiatt súlyos betegen, a nagykáta kórházból hurcolták el és Ukrajnába került. A nehéz viszonyok és a hideg felőröl-

ték a szervezetét, 1943. január 1-jén halt meg. Kis túlzással jósként is megállta helyét, mert saját magának írt sírfeliratában jelezte, rövid élete lesz. Műveihez 1956 előtt csak a feketepiacon lehetett hozzájutni; új kiadásban A láthatatlan légió jelent meg elsőként, 1957-ben a Magvetőnél. Akár egy Rejtő könyvben, a feketepiaci árusok állítólag megfenyegették a kiadó igazgatóját, hogy lelővik, ha újabb Rejtő regényeket ad ki. Mégis sorra jelentek meg kötetei, 1966-tól az Albatrosz Könyvek sorozatban, ezeket bátyja, dr. Révai Gyula rendezte sajtó alá. Majd Korcsmáros Pál rajzaival nagysikerű képregényeket is kiadtak műveiből.

Járművön „veszélyes” Rejtőt olvasni, mert egy pár perces utazás során nem csupán nevünk, jó eséllyel váratlanul és hangosan fel is kacagunk. És csak a borító bizonyítja a minket furcsa tekintettel figyelők számára, nem örültünk meg, nincs semmi problémánk, s nincs szükségünk azonnal orvosra. A szerző és az adott könyv címének megmutatása viszont egy másik Rejtő rajongóból szintén mosolyt és cinkos összekacsintást csal elő. Ha többször forgatjuk e könyveket, már nem csak az egyértelműen vicces részek, de már az apró finomságok is feltűnnek.

Fülig Jimmy a kését kéri

– Uram! A késemért jöttem!
– Hol hagyta?
– Valami matrózban.
– Milyen kés volt?
– Acél. Keskeny penge, kissé hajlott. Nem látta?
– Várjunk... Csak lassan, kérem... Milyen volt a nyele?
– Kagyló.
– Hány részből?
– Egy darabból készült.
– Akkor nincs baj. Megvan a kés!
– Hol?
– A hátamban.
– Köszönöm...
– Kérem... A csapos mesélte, hogy milyen szép kés van ben-nem. Egy darab húszcentis kagylóritkaság.
– Forduljon meg, kérem, hogy ki-vegyem...

Néhány Rejtő klasszikus

„Négy különböző nemzetiség képviselője volt az asztalnál: egy amerikai gyalogos, egy francia őrzető, egy angol géppuskás és egy orosz hűsallata.”

„Az nevet, aki először üt.”

„Olyan ideges volt, hogy nem figyelt oda és állandóan tisztességesen játszott.”

„Embernek lenni nagy betegség. És gyógyíthatatlan is.”

„Mindenki onnan jön, ahonnan akar, vagy ahonnan szabadon engedik.”

„Munka után édes a menekülés.”

„A tisztesség olyan, mint egy igazi úriszabó. Nem ismer alkut.”

„A kíváncsi turista olyan, mint a szerelmes férj. Mindent elhisz, és semmit sem lát.”

„A nő olyan, mint egy költői hasonlat – ha szép, az sem baj, hogy semmi értelme.”

„A kitalált hazugság soha nem ér annyit, mint az ügyes igazmondás.”

„Vasárnap ne lopj, ne verj meg senkit, mert hat nap mindenre elegendő.”

„Ne légy hiú és beképzelt, hogy különb és okosabb légy, mint embertársaid.”

„Kerüld a részeg embert, hogy téged se mellestáljanak hasonló állapotban.”

A Blogger Séf ajánlata

Sharon Asher

A receptek 6 személyre szólnak »

Kreplah
Hozzávalók: 2 csésze liszt, 2 tojás sárgája csipet só, fél csésze víz
A töltelékhez: 1 csésze apróra vágalt főtt hús, 1 fej hagyma, 1 tojás, 1 evőkanál morzsa, 2 evőkanál olaj, só, bors

Elkészítés:
A hagymát apróra vágjuk, majd olajon megpároljuk, hozzáadjuk a feldarabolt főtt húst, és 5-10 percig kis lángon főzzük. Lehúzzuk a tűzről, hozzáadjuk a morzsát, a tojást és a fűszereket. Megvárjuk, míg kihűl, aztán elkészítjük a tésztát, összegyúrjuk, és vékonyra nyújtjuk. Nagy derelyeszaggatóval négyzetekre vágjuk, megtöltjük, a tészta szélét tojással megkenjük, majd háromszögletűre hajtogatjuk. Gondosan összenyomjuk, nehogy kiessen a töltelék. Sós vízben kifőzzük, majd a levestálba helyezzük. Húslevesvel tálaljuk.

Töltött káposzta
Hozzávalók: fél kg savanyú káposzta, 6-8 levél, fél kg darált marhahús, 10 dkg főtt rizs, 1 nagy fej hagyma, pirospaprika, 1 kanál sűrített paradicsom, ízlés szerint 1-2 gerezd fokhagyma, 20 dkg füstölt libamell, 3 kanál libazsír, 1 tojás, só, bors, 3 kanál liszt

Elkészítés:
A darált húsból, főtt rizsből, tojásból, sóval, borssal elkészítjük a tölteléket. Levágjuk a vastag eret a káposzta leveleiről, amelyekbe begöngyöljük a tölteléket. Libazsirt olvasztunk, üvegesre pároljuk a hagymát, pirospaprikával megsózzuk, s belerakjuk a savanyú káposzta felét. Kevés vizet öntünk rá, és behelyezzük a töltelégeket, majd a füstölt húst. A tetejére újra káposztát rakunk, majd újra vizet, beleadjuk a paradicsomot, a fűszereket és fedő alatt lassú tűzön több órán át főzzük. Ha puha, a maradék zsírból és lisztből kevés pirospaprikával rántást készítünk, még így is főzzük néhány percig.

Purimi Hámántáska
Hozzávalók: 1 pohár cukor, 1/3 pohár olaj, 1/3 pohár margarin, 3 tojás, 1/2 pohár narancslé, 4 pohár liszt, 1 teáskanál só, 1 felvert tojás, 1 kg töltelék, a töltelékhez cukorszirupot főzünk, egyik felét darált mákkal és meggyel, a másikat darált dióval és narancshéjjal ízesítjük.

Elkészítés:
Összekeverjük a cukrot a margarinnal és az olajjal. Hozzáadjuk a tojást és a narancslevet. Eldolgozzuk a száraz hozzávalókkal és egy nagy labdát gyúrunk. Elosztjuk háromfelé. Lisztes gyűrődesszák vékonyra nyújtjuk ki a tésztát. Fogjunk egy poharat és ahányszor csak tudjuk, belenyomjuk a tészta, hogy jó sok körünk legyen. A körökbe tesszük a tölteléket. Majd három helyen kicsit megcsipjük a kört, és az összenyomott csipéseket a kör közepére nyomjuk. Így bezárul a háromszögletűre varázsolt süti. Közepes lángon sütjük 15-20 percig.